

39234 - در فدیة روزه، دادن پول به جای غذا جایز نیست

سوال

پیرمردی بیمار، توانایی روزه گرفتن ندارد؛ آیا اجازه دارد به جای غذا دادن، پول بدهد؟

پاسخ مفصل

«یک قاعده مهم را باید بدانیم و آن این است که هر چه را الله عزوجل با لفظ إطعام (غذا دادن) ذکر کرده، واجب است غذا باشد و پروردگار متعال درباره روزه می فرماید:

﴿وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ فِدْيَةٌ طَعَامُ مَسْكِينٍ فَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ وَأَنْ تَصُومُوا خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ [بقره: ۱۸۴]

(و بر کسانی که [روزه برایشان] طاقت فرساست کفاره‌ای است که خوراک دادن به بینوایی است و هر کس به میل خود بیشتر نیکی کند پس آن برای او بهتر است و اگر بدانید روزه گرفتن برای شما بهتر است)

و درباره کفاره قسم می فرماید:

﴿فَكَفَّارَتُهُ إِطْعَامُ عَشْرَةِ مَسَاكِينٍ مِنْ أَوْسَطِ مَا تُطْعَمُونَ أَوْ هَلِيكُمُ أَوْ كِسْوَتُهُمْ أَوْ تَحْرِيرُ رَقَبَةٍ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ ذَلِكَ كَفَّارَةُ أَيْمَانِكُمْ إِذَا حَلَفْتُمْ وَاحْفَظُوا أَيْمَانَكُمْ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ [مائده: ۸۹]

(پس کفاره‌اش خوراک دادن به ده بینواست از غذاهای متوسطی که به کسان خود می خورائید و یا پوشانیدن آنان یا آزاد کردن برده‌ای و کسی که [هیچ کدام از این‌ها را] نیابد [باید] سه روز روزه بگیرد. این است کفاره سوگندهای شما هنگامی که سوگند خوردید و سوگندهای خود را پاس دارید. این گونه الله آیات خود را برای شما بیان می کند باشد که سپاس‌گزاری کنید).

در زکات فطر نیز پیامبر. صلی الله علیه وسلم. این زکات را یک صاع از غذا قرار داد، بنابراین هر جا در نصوص لفظ غذا یا غذا دادن آمده، پول به جای آن کافی نخواهد بود.

بر این اساس پیری که فرض وی غذا دادن به جای روزه است اجازه ندارد که به جای آن پول نقد بدهد، یعنی اگر قیمت ده بار غذا دادن را بدهد برایش کافی نخواهد بود، زیرا عدول از چیزی است که در نص آمده، همین طور زکات فطر، اگر ده برابر قیمت آن را بدهد به اندازه یک صاع از گندم ارزش نخواهد داشت، زیرا قیمت در نص

نیامده و پیامبر. صلی الله علیه وسلم. می فرماید: «هرکس کاری را انجام دهد که امر ما بر آن نباشد، آن کار مردود است».

بنابراین به برادری که به سبب پیروی نمی تواند روزه بگیرد می گوییم: به جای هر روز به یک بینوا غذا بدهد و شما می توانید به دو صورت غذا بدهید:

شکل اول: این که غذا را به در خانه های آنان ببرید و به هر یک، ربع یک صاع معروف را از برنج بدهید و همراهش خورشت قرار دهید.

شکل دوم: این که غذایی بپزید و به تعداد روزهایی که باید غذا دهید بینوایانی را به خانه تان دعوت کنید، یعنی می توانید بعد از گذشت ده روز شامی آماده کنید و ده تن از فقرا را دعوت کنید تا غذا بخورند و همین طور برای ده روز دوم و سوم، چنان که انس بن مالک. رضی الله عنه. به هنگام پیروی وقتی که نمی توانست روزه بگیرد چنین می کرد و در روز آخر رمضان سی فقیر را غذا می داد».

مجموع فتاوی ابن عثیمین (۱۱۶ / ۱۹)